

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCCXXX. Abdicandus qui alit adulteram matrem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

Abdicandus qui alit adulteram matrem.

Crimine adulterii repudiavit quidam uxorem, ex qua juvenem habebat filium: adolescens accessit ad patrem, & ait, amari à se meretricem. Dedit pecuniam illi pater: ille matrem egentem alere coepit, patre ignorante, comperit pater, & ob hoc abdicat filium.

DECLAMATIO.

Non ignoro expectatione criminis me onerari, ex hoc præcipue¹ quod abdicans indulgens pater. Itaque ne illa quidem dicere quæ initio defensionis solennia cæteri habent, possum. Ecquid peccavi? nunquid luxuriatus sum, nunquid bona paterna consumpsi? nunquid meretricem amavi? Cum eo mihi patre res est, qui remissurus hæc fuit. Utinam profutura ista frugalitas esset apud patrem, nunc omnis iudicii scena, omne periculum meæ dignitatis ex hoc oritur, quod pecuniam non meretrici dedi. In hoc enim, ut opinor, omnis criminatio divisa est patris, quod matrem aluerim, quod talem, quod patre ignorante. Quod sic matrem alui, blandior mihi adhuc pater erat quod in me laudari posset, si aliquid objiceres. Itaque defensionem hujus partis jucundam præteribo, ne quam quæsisse videar occasionem, qua de meis laudibus loquerer. Sed repudiatam tamen crimine adulterii alui. Satis erat mihi respondere, iudices, Istud qualecunque est, ad filium non pertinet. Mariti mores excutiant, mariti severitatem desiderent: liberis satis est, quod nati sunt. Et hercule facilius mihi vindicandi potestas ab ipso crimine est, quod non est litigatum, non est quæsitum,² non est pronuntiatum, maledictum fuerit, an crimen:³ constantia mater discesserit, an ve-

¹ Quod abdicans indulgens pater.] *Æ* rōdius: quod abdicans indulgens pater est. Cur non, quod abdicat. Idem.

² Non est pronuntiatum.] An mater mea adultera fuerit, sed simpliciter, & quasi domestico iudicio hoc nomine repudiata est, tanquam adultera, & causa

adjecta impudicitia: propter mores graviores, ut inquit Ulpianus tit. de dotibus. *Erad.*

³ Constantia mater discesserit, an concundia.] Scribe: conscientia mater discesserit. Quod culpæ sibi conscientia esset. *Grænovius.*

an verecundia : una te suspicio, an certa aliqua probatio ad hoc duxerit. In utrumque me ratio ducit. Aliquid audisse te credo : repudiasti, nihil certum manifestumque cognovisse te credo : tantum repudiasti. Quaecumque tamen istud est, non mediocrem habet morum suorum defensionem, vel ipsam egestatem. Illa prostituta, quæ se omnium amoribus permisit, fame jam periisset, nisi filium habuisset. Neque ignoro mea vel tarditate, vel verecundia factum, quod mihi causa matris meæ hîc agenda est, quod tam sero, quod nunc demum, postquam ipse, dum misereor, offendi. Utinam adjicere apud te voluisset illa, quæ mihi quotidie ait : Ita, ego adultera hoc tempore, in hac potissimum ætate, post filium, & post filium juvenem. Affirmat ideo se cibos accipere, ideo protrahere vitam, ut tibi de pudicitia sua liqueat. Sunt ista, quæ movere te quoque potuerint. Ego tamen in præsentia ommissa omni defensione, illud respondere contentus sum, Qualemcumque alui. Quantulum est enim quod præstiterim ego illi etiam invidiosæ pietatis filius? non plus in matrem contuli, quàm quod patereris datum esse meretrici. Sed clam & ignorante te. Unde mihi tantam felicitatem ut hoc crimen sit? Volo itaque interrogare præsentibus his, quos habemus iudices, quid fieri oportuerit. Rogare te debui? Exoratus igitur fuisses, si petiissem? hoc responde, ¹ hoc adnue, & crimen confitebor. Aluisses ergo, si scisses: credo. Quantulum enim erat quotidianam stipem, & hoc exiguum, quo anima in posterum diem prorogaretur, præstare filii tui matri? ² & si hoc animo fui, tu voluisti, tu dedisti. Nec enim

[Hoc ad necem, crimen confitebor.] Fortasse ita restitui potest, hoc annue, & crimen confitebor. Sed cujusdam hæc verba esse potuerunt adnotantis in margine, hoc firmissimum esse argumentum, & necem ac jugulum asserere adversario. Nam pater in quancunque partem respondeat, se exoratum iri vel non, factum filii non arguatur necesse est. Si

exoratum iri, ergo voluntate patris factum est, quod à filio factum est: sin contra, recte & pie fecit, & eo magis quod patre inscio & ignorante, veritus ejus offensam vel indignationem. *Ærod.*

² Et si hoc animo fui, tu, &c.] *Ærod.* vel si hoc animo fuisti, vel voluisti, tu dedisti, cum ipse dedi. Nobis sufficit: & si hoc animo fuisti, si voluisti, tu dedisti. *Gron.*

enim cuiquam credibile videri potest, ignorasse te, an ego vere amarem. Me sine dubio & verecundia & metus inhibuit aliquatenus verum statim dicere. Sed ut pecuniam acciperem, illæ me subierunt cogitationes, quam indulgenter, quam prudenter faceres, ut infelicem fœminam aleres, nec videreris in gratiam rediisse. Tu tamen, inquit, mentitus es patri, & amorem meretricis finxisti. Ita innocentior eram si verum dixissem. Plena est huiusmodi artibus vita, plena sunt etiam theatra: circumscribuntur & fervorum artibus patres, & mendaciis filiorum: & ignoscunt, cum meretricibus pecunia datur, cum aliqua à lenone redimitur ancilla. Dixi amorem esse meretricis: acceptam pecuniam matri dedi, innocentior ergo eram, si pecuniam matri petitam meretrici dedissem. Possit videri sine dubio durum & asperum, me, cum ipse sim in periculo, etiam pro alio rogare: quæcunque tamen occasio, quæcunque tamen necessitas, si jam ego offendi, si quid, quod parum simpliciter rogaverim irasceris, illam commendo miseram: non ut reducas, fuit ista spes aliquando, & forsitan, si felicior essem, maneret, [†] illud adhuc quod egens & abdicatus, necesse habeo deprecari, ut alas, etiam si irasceris. Qualem enim miseræ illius existimas vitam, cum cibos quotidianos petit: & semper in posterum egens est? Equidem vereor, iudices, ne post hanc meam calamitatem, quam præsertim excepisse me propter misericordiam sui credit, finiat invisam diu vitam, & cibos accipere desinat, etiam si dabis. Nam si perseverabit, (rogo, ignoscatis, etiam si hoc forsitan apud animum patris mei asperum videri possit) hærebo miseræ comes quotidiano labori.

CCCXXXI.

† *Illud adhuc quod egens.*] Scribe, *Illud adhuc, quamvis egens & abdicatus, necesse habeo deprecari.* Idem.